

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ НА ЗАСАДАХ ПЕДАГОГІКИ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ

Позднякова О.Л.,
кандидат педагогічних наук

Постановка проблеми. Сучасна школа ХХІ століття базується на нових концептуальних засадах, передусім ідеях життєтворчості особистості. Як зазначає відомий український вчений І.Г. Єрмаков, саме ідеї життєтворчості, плекання дитини як суб'єкта життя стануть альфою та омегою нової школи, яка допомагатиме учням опанувати чотири стрижневі стовпи – навчитися пізнавати життя; навчитися життєвої і соціальної компетентності; навчитися жити разом; навчитися мистецтва життя. Життєтворчість – особлива, вища форма виявлення творчої природи людини. Вона сприяє самостійному вибору особистістю стратегії життя, розробці життєвих планів і програм, вибору та використанню засобів, необхідних для реалізації індивідуального життєвого проекту [1].

Навчально-виховний процес має бути спрямований на становлення розвивального способу життя, на виховання вільної й відповідальної особистості, яка усвідомлює свою незалежність, самостійність. Сучасна дитина має бути впевненою, здатною до самоконтролю, саморегуляції поведінки, самодопомоги, бути готовою до подолання труднощів та здатною адекватно оцінювати свої можливості й труднощі в розв'язанні конкретної життєвої ситуації.

Дієвим засобом виховання особистості в навчально-виховному закладі виступає цілеспрямоване створення ситуацій, за яких в учнів виникає стійка орієнтація на продуктивні діяльнісні чи поведінкові взаємини [7, с. 7].

Продуктивну діяльність учнів у найширшому розумінні розглядають як конструктивну діяльність, спрямовану на опрідметнення набутих учнями теоретичних знань, творче їх застосування у процесі перетворення навколишньої дійсності з метою задоволення як особистісних, так і суспільних потреб [6, с. 65]. Все це може бути ефективно впроваджено у процесі організації проектної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками в Україні до проектної діяльності в освітніх закладах звертається все більше педагогів і психологів, глибоко вивчається набутий зарубіжний і вітчизняний досвід, розробляються і перевіряються на ефективність інноваційні форми і методи проектної діяльності учнів.

Термін «проект» у перекладі з латинської мови означає «кинутий уперед». Цей термін у багатьох мовах світу вживають у значенні «план», «замисел», «намір», «ціль», «бажання» і навіть «мрії». У тлумачному СУМ в 11 т. та в словнику іншомовних слів слово «проект» має кілька значень: розроблений план створення чого-небудь, який містить опис, креслення, макети та ін.; попередній текст якого-небудь документа, що має бути обговорений і затверджений; задуманий план дій (наприклад, проведення експедиції) [5, с. 376], [9, с. 683].

Метод проекту в освітньо-виховній діяльності характеризують по-різному. Одні вчені (Г. Селевко та ін.) характеризують його як один із методів навчання, який передбачає сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що сприяють розв'язанню освітньої проблеми в результаті самостійної роботи учнів з обов'язковою презентацією своїх результатів. Інші (Є. Полат, В. Гудзєєв) розглядають метод проектів як педагогічну технологію, що містить сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за суттю [8, с. 344].

Американський філософ і педагог Дж. Дьюї [11, с. 38] ще в кінці ХІХ століття запропонував метод проектів як один із ефективних методів шкільного навчання. Першими поняття «метод проектів» увели, описали й класифікували американський професор Дж. Дьюї та його послідовник В. Кільпатрик. Вони виходили з того, що роль дитинства не обмежується підготовкою до майбутнього життя [8, с. 345]. А це означає, що освіта має давати не тільки знання, які потрібні для дорослого життя, але й такі

знання, уміння й навички, які вже сьогодні можуть допомогти дитині в розв'язанні її повсякденних життєвих проблем.

Метод проектів розглядають у сучасній системі освіти, наприклад І. Чечель розглядає як педагогічну технологію, орієнтовану не на інтеграцію фактичних знань, а на їхнє застосування для набуття нових знань і умінь (інколи шляхом самоосвіти) [10, с. 3-10]. Активізація завдань проектування пов'язана ще й з тим, що в умовах сучасної цивілізації зростає соціальна небезпека зробити помилку, і тому дуже важливо запобігти цьому вираженим підходом до виконання будь-якої роботи шляхом проектного випробування всього нового.

Метод проектів все ширше використовують у загальноосвітній школі. Доцільність використання цього методу, зазначає І. Чечель, обґрунтували ще Є. Кагаров, І. Челюсткін, С. Шацький, В. Шульгін та ін. Вони вважали, що метод проектів розвиває ініціативу школярів, привчає до планової роботи, вчить зважувати всі обставини і враховувати можливі труднощі, привчає спостерігати, перевіряти себе в роботі, вчить правильній звітності, розвиває наполегливість у досягненні мети, самостійність, розширює сферу інтересів, обрії пізнання світу, реального і мисленнєвого спілкування.

Проектна діяльність цінна тим, що ставить учня в умови, коли йому самому треба спланувати роботу, визначити порядок дій, необхідні засоби, наявність певних конкретних знань і умінь, виконати роботу, проаналізувати її якість, оцінити, пояснити недоліки, якщо вони були, визначити шляхи подальшого її удосконалення.

Виконуючи проект, дитина вчиться координувати свої зусилля із зусиллями інших, якщо робота групова, і розподіляти свої зусилля на період виконання роботи, якщо проект індивідуальний.

До проектної діяльності висувають певні вимоги, головними серед яких, наприклад, І. Єрмаков називає такі: наявність значущої у дослідницькому і творчому плані проблеми, яка потребує інтегрованого знання, дослідницького пошуку для її розв'язання; практична, теоретична, пізнавальна цінність передбачуваних результатів; самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність учнів; структурування змістовної частини проекту (з поетапними результатами); використання дослідницьких результатів, які отримані в процесі проектної діяльності [2, с. 31].

Інші автори дещо ускладнюють вимоги до проекту. Зокрема, О. Онопрієнко [8, с. 347] називає такі: наявність значущої в дослідницькому творчому сенсі проблеми, яка вимагає інтегрованого знання; практична, теоретична, пізнавальна цінність передбачених результатів; самостійна (групова або індивідуальна) діяльність учня; планування ходу роботи; використання дослідницьких методів, які передбачають таку послідовність дій:

- визначення проблеми і завдань, які забезпечують ефективність проектної діяльності;
- висунення гіпотези;
- обговорення шляхів дослідження;
- обговорення, форми презентації результатів;
- збір, систематизація та аналіз отриманих даних;
- підведення підсумків, оформлення результатів, їх презентація;
- висновки, висунення нових проблем дослідження.

Для чіткішого дотримання вимог та визначення конкретної мети проекту їх класифікують за певними ознаками. Зокрема, О. Онопрієнко [8, с. 348-349] пропонує наступну типологію проектів:

- За провідною діяльністю (дослідницькі; пошукові; творчі; рольові; прикладні; ознайомлювально-орієнтувальні).
- За предметно-змістовою галуззю (монопредметні, міжпредметні).
- За характером координації (з безпосередньою координацією; з прихованою координацією).
- За характером контактів (серед дітей однієї вікової групи; різновікові).
- За кількістю учасників (індивідуальні; парні; групові).
- За тривалістю (короткострокові – кілька днів, середньої тривалості кілька тижнів, довготривалі – кілька місяців).

Проектна діяльність учнів передбачає напрацювання в учнів таких якостей і умінь, які б дали можливість знайти своє місце в житті, це: вміння швидко адаптуватися в мінливих життєвих ситуаціях; здатність критично мислити; здатність використовувати набуті знання і уміння у повсякденному житті; уміти генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення, творчо мислити; бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах, уміти працювати в команді; уміти запобігати та виходити з будь-яких конфліктних ситуацій; цілеспрямовано використовувати свій потенціал як для самореалізації у професійному та особистому планах, так і в інтересах суспільства, держави; уміти здобувати, переробляти інформацію, одержану з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку і самовдосконалення; бережливо ставитись до свого здоров'я та здоров'я інших, як найвищої цінності; бути здатним до вибору альтернатив, які пропонує сучасне життя; уміти планувати стратегію власного життя, орієнтуватися в системі найрізноманітніших суперечливих і неоднозначних цінностей, визначати своє кредо і свій стиль [10, с. 478].

До педагогічних принципів реалізації проектів ми відносимо:

- надання переваги кооперації учасників проекту над їх змагальністю;
- поєднання когнітивних, афективних та діяльнісних способів навчання;
- формування індивідуальних навичок і компетентностей учнів;
- зв'язок життя у школі з життям поза її стінами;
- мотивація та ініціювання культурної діяльності учнів;
- стимулювання мотивації вчителів та учнів до адекватної діяльності;
- сприяння розвитку організаційних засад шкільного життя.

І. Єрмаков доводить, що у процесі проектної діяльності діти набувають таких комплексних здатностей, як: здатність до проблематизації (засвоєння проблемного поля і визначення підпроблем, формування провідної проблеми і постановки завдань); здатність до цілепокладання і планування змістової діяльності; здатність здійснювати якісний самоаналіз й рефлексію (результативності і успішності у розв'язанні життєвої проблеми); здатність презентувати власні напрацювання у різних формах; здатність здійснювати пошук і вибір актуальної інформації та практично застосовувати її у різних життєвих ситуаціях; навички проведення дослідження (аналізу, синтезу, висування гіпотези тощо) [3, с. 62-63].

І. Єрмаков, як і Н. Лавриченко, зауважує, що українська школа перебуває на початковому етапі освоєння методу проектів як перспективної технології XXI століття й соціокультурного феномена, який сприяє досягненню нової якості навчально-виховного процесу й ефективної соціалізації учнів, формуванню в них соціальної компетентності як інструменту для розв'язання життєвих проблем [11, с. 63].

Мета статті. Дана стаття спрямована на розкриття технології кожного з етапів проектної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження

Проектна діяльність виступає ефективним способом залучення вихованців до практичної діяльності. Аналіз поняття, сутності, змісту, функцій проектної діяльності та її особливостей впливу на формування компетентності учнів дають змогу визначити такі основні положення:

- проектна діяльність – це, з одного боку, сукупність навчально-пізнавальних прийомів самостійної роботи учнів з обов'язковою презентацією своїх результатів, з іншого – педагогічна технологія, яка містить сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю;

- до проектної діяльності висувають певні вимоги, для чіткого дотримання яких проекти класифікують за домінуючими ознаками;

- у процесі проектної діяльності докорінно змінюються відносини в системі вчитель – учень; в учнів формуються нові соціально значущі потреби, спрямовані на високий рівень соціалізованості, самодостатності, орієнтацію на самостійний вибір пріоритетів у житті та їхню реалізацію.

Проектна технологія передбачає впровадження восьми основних етапів: 1 – підготовчий; 2 – визначення проблеми, яка потребує вирішення; 3 – з'ясування та обґрунтування процесу дослідження; 4 – збір та аналіз інформації з цієї проблеми; 5 – вибір

ефективного способу розв'язання проблеми; 6 – практичне розв'язання проблеми; 7 – презентація проекту; 8 – оцінка результативності роботи й аналіз набутих здатностей в процесі роботи над проектом.

У контексті нашого дослідження було здійснено спробу розкрити технологію кожного з етапів проектної діяльності, яка визначає послідовність виконання певних операцій для досягнення запланованої мети.

Необхідність технологізації виконання роботи на кожному етапі проектної діяльності зумовлена намаганням виокремити головні складники діяльності, які ведуть до заданого результату.

Підготовчий етап містить оприлюднення ідеї, обговорення того, які знання й уміння необхідні для розроблення й здійснення цього проекту. Кожному учаснику проекту дають доручення поповнити раніше набуті знання і вміння новими даними, рекомендують джерела пошуку необхідної інформації (книги, посібники, прилади, інформаційна мережа інтернет, консультації з учителями, вузькими спеціалістами тощо). Визначають групи людей за інтересами, яких варто залучити для підготовки та реалізації проекту.

На другому етапі уточнюють і формулюють проблему, визначають її конкретний аспект (тему), мету, завдання та очікувані результати проектної діяльності. Здійснюють прогноз колективних та індивідуальних потреб спільної діяльності, обговорюють означені аспекти, визначають якість і обсяг роботи, проведеної кожним учасником на підготовчому етапі; учні набувають уміння висловлювати власну думку, обґрунтовувати її, творчо підходити до пошуку шляхів розв'язання визначених завдань, толерантно ставитись до думок інших, поважати один одного, а не конфліктувати при розбіжності суджень, перевіряти готовність розробників проекту до ініціювання пропозицій, обґрунтування дискусії та здатності відшукувати конструктивні рішення.

На третьому етапі виробляють стратегію проекту, формують банк інформації та ідеї проекту, з'ясовують рівень усвідомлення процесу виконання завдань проекту через обґрунтування кожної деталі в роботі. Вислуховують думку кожного учасника і його пропозиції щодо здійснення проекту, вибирають за обопільною згодою найдоцільніші форми, методи й прийоми роботи, розподіляють обов'язки кожного для підготовки до четвертого етапу, визначають термін його виконання.

На четвертому етапі здійснюють моделювання індивідуальних (групових) проєктів, кожний учень вибирає та аналізує зібрану інформацію, вивчає можливості використання пристроїв, приладів та інших технічних засобів, які уможливають глибше проникнення в сутність досліджуваного явища. Ця робота вимагає комунікативних умінь, доброзичливого ставлення до людей, які будуть допомагати у зібранні необхідних даних, відповідальності, мобільності, щоб впоратися з роботою за визначений проміжок часу, творчого підходу до опрацювання матеріалу і його аналізу щодо цінності для певного проекту. Закінчується четвертий етап детальним обговоренням напрацьованого матеріалу, аналізом його цінності й достатності для виконання визначеної роботи.

На п'ятому етапі обговорюють і вибирають шляхи й засоби виконання роботи, методи, прийоми та розробляють чітку, детальну технологію виконання завдань: послідовність дій, призначення відповідальних за виконання кожної дії у певний термін. На цьому етапі, коли вже зібрано достатньо інформації, сформовано досвід спілкування, налагоджено взаємопорозуміння і взаємодію між учасниками освітнього процесу, колектив вихованців перетворюється на дієвий творчий колектив, здатний вирішувати проблеми, ефективно виконувати життєві і соціальні ролі.

Шостий етап – це етап практичного виконання дій кожним з учасників проекту самостійно у складі групи чи індивідуально, максимально використовуючи свої можливості. Учасники проекту роблять корективи, випробовують свої сили, доводять проєкт до логічного завершення – готують до презентації письмово оформлені документи, макети, таблиці та ін. На цьому етапі чітко проявляються ділові якості учнів, здатність консолідувати зусилля для виконання завдань і відповідного оформлення матеріалів, які б засвідчували обсяг і якість роботи та її соціальну цінність. Усвідомлення того, що проектна діяльність спрямована на розв'язання значущої проблеми, яка має практич-

ний характер та важливе прикладне значення, упевнене учнів у власних силах. Вони завзято і з хвилюванням готуються до зустрічі з експертами та до прилюдного захисту кінцевого продукту діяльності. Це важливий крок у житті кожного учасника проекту – оприлюднити й показати цінність виконаної роботи.

Сьомий етап – презентація проекту.

Презентаційні матеріали мають відповідати певним вимогам, зокрема таким, як:

- переконливість (актуальність змісту роботи, раціональність способів її виконання, соціальна значущість самого процесу та результату її виконання);
- практичність (доцільність, відповідність пізнавальним та віковим можливостям учнів, можливість практичної реалізації творчих ідей, економність);
- скоординованість дій (взаємопов'язаність дій учасників проекту, чіткий розподіл доручень, добір різних за змістом і тривалістю навчальних завдань проекту);
- цілеспрямованість (поступовий перехід від виконання проектних завдань до самостійного висунення цілей, проблем проектної діяльності й засобів їхнього вирішення).

Презентація може здійснюватися в різних формах: повідомлення, виступ, захист результатів дослідження тощо.

Процес презентації передбачає виконання таких завдань:

- інформування присутніх про соціальну й практичну значущість виконаної роботи;
- ознайомлення присутніх з послідовністю виконання проекту: інформаційними матеріалами, наочністю, пристроями; загальна характеристика процесу проектної діяльності, самоаналіз та рефлексія успішності та результатів;
- наведення прикладів альтернативних шляхів та засобів виконання проекту, обґрунтування доцільності вибраного саме такого шляху;
- розповідь про корисність такого проекту для кожного з учасників, групи в цілому і відповідного соціуму.

У процесі реалізації вищезначених завдань учасники проекту використовують демонстраційні матеріали, які дають змогу усвідомленіше сприймати зміст повідомлень.

У ході презентації учні вчаться відповідати на запитання експертів чи присутніх, які можуть попросити:

- ще раз пояснити деякі тези;
- обґрунтувати певні твердження;
- навести приклади використання знань, одержаних у процесі проектної діяльності, в інших сферах життєдіяльності;
- відповісти на запитання про набуті в ході дослідження знання й досвід, труднощі й перешкоди, які доводилось долати (доводити власну думку, переконувати когось у доцільності вибраної дії, чи сприяла ця робота покращенню взаємостосунків, чи відчули підвищений рівень самостійності та відповідальності тощо).

Восьмий, підсумковий етап спрямований на аналіз оцінки роботи учасників проекту, обговорюють зауваження й поради, які було висловлено в процесі презентації, та досягнення, які було продемонстровано.

Критеріями оцінювання результатів проектної діяльності є: завершеність, зрозумілість, інформативність, доказовість, наочність, переконливість дослідження.

Завершеність визначають за такими показниками: чи достатньо необхідних матеріалів для здійснення проекту; чи немає зайвих матеріалів.

Зрозумілість визначають за тим, чи логічно розміщені матеріали; чи зрозумілою нормативною мовою вони написані; чи виписані чітко аргументи, докази виокремлених положень, висновків.

Інформованість перевіряють таким чином: чи точною і перевіреною є інформація; чи охоплює інформація найважливіші поняття і факти; наскільки важливою є інформація для розуміння суті і технології виконання проекту.

Доказовість визначають за такими критеріями: чи доповнюються та підтверджуються документами основні ідеї проекту; чи використано надійні, вірогідні та різноманітні джерела інформації; чи одержана з різних джерел інформація не суперечила

висновкам, зробленим у процесі роботи над проектом; наскільки використано найновіші джерела інформації.

Наочність оцінюють за такими критеріями: чи відображають наочні матеріали специфічний зміст проекту; чи є вони інформативними; чи є в кожного наочного посібника назва або підпис, наскільки логічно пов'язані описові матеріали з демонстраційними; чи допомагають наочні матеріали зрозуміти зміст проекту й логіку його виконання.

Переконливість визначають тим, наскільки змістова чи інформаційна частина проекту не суперечить законам України, Конституції України.

Підсумки підбиваються для того, щоб учні продовжували свою суспільну активність, висловили побажання щодо їхньої подальшої участі в проектній діяльності (груповій чи індивідуальній) та пропозиції щодо тематики наступних проектів та учасників, які їх розроблятимуть.

Висновки. Отже, технологія проектної діяльності дає змогу учням набутися здатності глибоко занурюватися у зміст роботи, домагатися якісного її виконання, очікувати позитивну оцінку результатів, відводити на другий план думку про свій фізичний стан, не зациклюватися на цьому, а навпаки шукати шляхи поліпшення або підтримання наявного стану здоров'я, щоб успішно ввійти до дорослого життя.

Позитивна оцінка навіть невеликих досягнень стимулює та активізує учня до подальшої продуктивної роботи, що є важливим чинником успішної соціалізації і відчуття повноцінності у мікросоціумі, членом якого він є. Представлена структура поетапного включення до проектної діяльності та технологія виконання кожного її етапу спрямована на формування навичок проектування. Маючи певний досвід проектної роботи в групі, учень зможе визначити, які дії йому під силу, а які ні, з якою інформацією він здатний працювати самостійно, аналізувати її, добирати необхідні засоби для виконання завдань і досягнення мети, що і навчає пізнавати життя та опановувати найголовніше мистецтво життя – мистецтво жити. А це і є головною ідеєю педагогіки життєтворчості, яка сприяє самостійному вибору особистістю стратегії життя, розробці життєвих планів і програм, необхідних для реалізації успішного життєвого проекту.

Література

1. **Єрмаков І. Г.** Педагогіка життєтворчості: орієнтири для XXI століття. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: науково-методичний збірник / Ред. кол. Н. Софій (голова), І. Єрмаков (керівник авторського колективу і науковий редактор) та ін. – К. : Контекст, 2000. – 336 с.
2. **Єрмаков І. Г.** Проектний підхід до школи життєвої компетентності // Проектна педагогіка в інноваційному полі освіти: Практично зорієнтований посібник / Головний редактор, керівник авторського колективу, канд. пед. наук В. І. Сафіюлін; науковий редактор – доктор пед. наук, професор В. Ф. Паламарчук. – К., 2008. – С. 26-32.
3. **Єрмаков І. Г.** Компетентнісні засади проектної діяльності у 12-річній школі. В кн.: Моделі розвитку сучасної української школи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 11-13 жовтня 2006 року, Черкаси – Сахнівка. – К. : СПД Богданова А. М., 2007. – С. 57-63.
4. **Життєва компетентність особистості** : Наук.-метод. посіб. / За ред. Л. В. Сохань, І. Г. Єрмакова, Г. М. Несен. – К. : Богдана, 2003. – 520 с.
5. **Івченко А. О.** Тлумачний словник української мови / Художник-оформлювач І. В. Осипов. – Х. : Фоліо, 2007. – 540 с.
6. **Лавриченко Н. М.** Метод проектів у зарубіжній школі // Моделі розвитку сучасної української школи: Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. 11-13 жовтня 2006 року, Черкаси – Сахнівка. – К. : СПД Богданова А. М., 2007. – 240 с. – С. 64-70.
7. **Національна програма виховання дітей та учнівської молоді** // Газета «Освіта України», №94, 3 грудня 2004 року. – С. 6-10.
8. **Проектний підхід до компетентнісно спрямованої освіти**: Науково-методичний збірник / За науковою редакцією кандидата історичних наук І. Г. Єрмакова, кандидата педагогічних наук В. В. Нечипоренко, кандидата педагогічних наук В. І. Прокопенко. – Запоріжжя: Хортицький навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр, 2008. – Т. 1. – 446 с.
9. **Словарь психолога-практика** / Сост. С. Ю. Головин. – 2-е изд., перераб. и доп. – Мн. : Харвест, 2003. – 976 с.
10. **Чечель И.** Метод проектов: субъективная и объективная оценка результатов // Директор школы. – 1998. – №4. – С. 3-10.
11. **Эпштейн М.** Метод, разрушающий школьную рутину / Михаил Эпштейн // Пед. техника. – 2004. – №2. – С. 38-42.

References

1. **Jermakov I. G.** Pedagogika zhyttjetvorchosti: orijentyry dlja NHI stolittja. Kroky do kompetentnosti ta integracii' v suspil'stvo: naukovy-metodychnyj zbirnyk / Red. kol. N. Sofij (golova), I. Jermakov (kerivnyk avtors'kogo kolektyvu i naukovyj redaktor) ta in. – K. : Kontekst, 2000. – 336 s.
2. **Jermakov I. G.** Proektnyj pidhid do shkoly zhyttjevoi' kompetentnosti // Proektna pedagogika v innovacijnomu poli osvity: Praktychno zorijentovanyj posibnyk / Golovnyj redaktor, kerivnyk avtors'kogo kolektyvu, kand. ped. nauk V. I. Safiulin; naukovyj redaktor – doktor ped. nauk, profesor V. F. Palamarchuk. – K., 2008. – S. 26-32.
3. **Jermakov I. G.** Kompetentnisni zasady proektnoi' dijal'nosti u 12-richnij shkoli. V kn.: Modeli rozvytku suchasnoi' ukrai'ns'koj' shkoly: Materialy Vseukrai'ns'koj' naukovy-praktychnoi' konferencii' 11-13 zhovtnja 2006 roku, Cherkasy – Sahnivka. – K. : SPD Bogdanova A. M., 2007. – S. 57-63.
4. **Zhyttjeva kompetentnist' osobystosti** : Nauk.-metod. posib. / Za red. L. V. Sohan', I. G. Jermakova, G. M. Nesen. – K. : Bogdana, 2003. – 520 s.
5. **Ivchenko A.O.** Tlumachnyj slovnyk ukrai'ns'koj' movy / Hudozhnyk-oformljuvach I. V. Osypov. – H. : Folio, 2007. – 540 s.
6. **Lavrychenko N. M.** Metod proektiv u zarubizhnij shkoli // Modeli rozvytku suchasnoi' ukrai'ns'koj' shkoly: Materialy Vseukrai'ns'koj' nauk.-prakt. konf. 11-13 zhovtnja 2006 roku, Cherkasy – Sahnivka. – K. : SPD Bogdanova A.M., 2007. – 240 s. – S. 64-70.
7. **Nacional'na programa vyhovannja ditej ta uchniv's'koj' molodi** // Gazeta «Osvita Ukrai'ny», №94, 3 grudnja 2004 roku. – S. 6-10.
8. **Proektnyj pidhid do kompetentnisno sprjamovanoi' sovity**: Naukovy-metodychnyj zbirnyk / Za naukovuju redakciju kandydata istorychnyh nauk I. G. Jermakova, kandydata pedagogichnyh nauk V. V. Nechyporenko, kandydata pedagogichnyh nauk V. I. Prokopenko. – Zaporizhzhja: Hortyc'kyj navchal'no-reabilitacijnyj bagatoprofil'nyj centr, 2008. – T. 1. – 446 s.
9. **Slovar' psihologa-praktika** / Sost. S. Ju. Golovin. – 2-e izd., pererab. i dop. – Mn. : Harvest, 2003. – 976 s.
10. **Chechel' I.** Metod proektov: sub#ektivnaja i ob#ektivnaja ocenka rezul'tatov // Direktor shkoly. – 1998. – №4. – S. 3-10.
11. **Jepshtejn M.** Metod, razrushajushhij shkol'nuju rutinu / Mihail Jepshtejn // Ped. tehnika. – 2004. – №2. – S. 38-42.

Позднякова О. Л. Організація проектної діяльності дітей на засадах педагогіки життєтворчості

У статті розглядається проблема організації проектної діяльності дітей на засадах педагогіки життєтворчості. Здійснено аналіз зарубіжного і вітчизняного досвіду щодо розробки і перевірки на ефективність інноваційних форм і методів проектної діяльності учнів. Розкрито сутність використання методу проектів як педагогічної технології у сучасній системі освіти, орієнтовану не на інтеграцію фактичних знань, а на їхнє застосування для набуття нових знань і умінь. Зазначено, що у процесі проектної діяльності діти навчаються визначати проблему, ставити цілі і планувати змістовну діяльність, здійснювати самоаналіз й рефлексію, презентувати результати своєї пошукової діяльності та проводити різні дослідження. Проаналізовано структуру, зміст, варіанти групової і індивідуальної проектної діяльності та вимоги, які висуваються до проектної діяльності. Обґрунтовано цінність організації проектної діяльності на засадах педагогіки життєтворчості. Визначено особливості впровадження проектної технології, зміст діяльності на кожному її етапі та критерії оцінювання результатів проектної діяльності. Намічено перспективи впровадження проектної технології у процесі пізнання життя та опановування особистістю найголовнішого мистецтва життя – мистецтва жити.

Ключові слова: проект, метод проектів, проектна діяльність, життєтворчість, педагогіка життєтворчості.

Позднякова Е. Л. Организация проектной деятельности детей на принципах педагогики жинетворчества

В статье рассматривается проблема организации проектной деятельности детей на принципах педагогики жинетворчества. Осуществлен анализ зарубежного и отечественного опыта разработки и проверки эффективности инновационных форм и методов проектной деятельности учащихся. Раскрыта сущность использования метода проектов как педагогической технологии в современной системе образования, которая ориентирована не на усвоение фактических знаний, а на их применение для получения новых знаний и умений. Отмечено, что в процессе проектной деятельности ученики учатся определять проблему, ставить цели и планировать содержательную деятельность, осуществляют самоанализ и рефлексию, презентовать результаты своей поисковой деятельности и проводят различные исследования. Проанализирована структура, содержание, варианты групповой и

індивідуальної проектної діяльності і вимоги, які пред'являються до проектної діяльності. Обґрунтована цінність організації проектної діяльності, яка ґрунтується на принципах педагогіки життєтворчості. Визначені особливості впровадження проектної технології, зміст діяльності на кожному її етапі і критерії оцінки результатів проектної діяльності. Намечені перспективи впровадження проектної технології в процесі пізнання життя і оволодіння людиною головним мистецтвом життя – мистецтвом жити.

Ключевые слова: проект, метод проектов, проектная деятельность, життєтворчість, педагогіка життєтворчості.

Pozdniakova Y.L. The project activity organization of children based on the live-creation pedagogy principles

The article deals with the problem of project activity organization of children based on the live-creation pedagogy principles. The analysis of foreign and domestic experience of development and checking of innovative forms and methods of project activities of students' effectiveness is fulfilled. The essence of the projects method usage as pedagogical technology in the modern educational system that focuses not on the integration of factual knowledge, but on their usage for the receiving of new knowledge and skills is revealed. It is noted that in the course of the project activity, students learn to identify problems, set goals and plan meaningful activity, carry out self-examination and reflection, to present the results of their search activity and carry out various researches. The structure, content, the versions of group and individual project activity and claims that are laid to the project activity are analyzed. It is proved the value of the project activity organization based on live-creation pedagogy principles. The features of project technology, the content of each stage of activity and the results assessment criteria of the project activity are determined. It is planned the prospects of the project technology adoption in the process of life cognition and acquirement of a person the most important art of living – the art to live.

Keywords: project, method of project, project activity, life-creation, live-creation pedagogy.

Стаття надійшла до редакції 1.12.2013 р.

Статтю прийнято до друку 8.12.2013 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор
Бондар В.І.

УДК : 373.8

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД РОЗВИТКУ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА
В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ**

Присяжнюк Ю.С.,
кандидат педагогічних наук

Постановка проблеми. Проблема розвитку професійної компетентності педагогів (з позиції її неперервності) в будь-якій галузі перебуває в полі зору багатьох наук: андрагогіки, філософії, психології, соціології, історії, професійної педагогіки тощо. Особливого значення на сьогоднішній день має розвиток професійної компетентності саме фахівців гуманітарної сфери. Вчитель-філолог призначений власною професійною діяльністю створювати умови не тільки для розвитку всіх пізнавальних сил учнів, а й впливати на духовну сферу школярів; прищеплювати їм загальнолюдські цінності; розвивати їх світогляд. У зв'язку з чим він сам повинен займатися власною освітою впродовж всього життя.

Психолого-педагогічний супровід розвитку професійної компетентності вчителя-гуманітарія в умовах модернізації освіти, росту його професійно значущих якостей, здібностей, знань і умінь є актуальним в сучасній психології та педагогіці. Адже